

Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri'nin Türkçeye Uyarlanması¹

DOI: 10.26466/opus.547217

*

İdil Eren Kurt* - Turan Akbaş**

*Arş. Gör. Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Adana/Türkiye

E-Posta: idilerenkurt@gmail.com

ORCID: [0000-0001-8243-0685](https://orcid.org/0000-0001-8243-0685)

**Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Adana/Türkiye

E-Posta: ozan@cu.edu.tr

ORCID: [0000-0002-3372-8327](https://orcid.org/0000-0002-3372-8327)

Öz

Bu çalışmanın amacı Bodenmann (2008) tarafından geliştirilen Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri'nin Türkçeye uyarlanmasıdır. Bu amaç doğrultusunda yapılan bu araştırma, Adana ilinde özel kuruluş ve devlet kurumlarında çalışan 720 evli ve çocuk sahibi bireyden toplanan veriler ile gerçekleştirilmiştir. Uyarlama kapsamında önce çeviri çalışmaları tamamlanmış olup, ardından envanterin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliği incelenmiştir. Envanterin yapı geçerliğini belirlemek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmış, sonuçlar (bireyin kendi baş etmesine dair algı için $X^2/sd=3.76$, RMSEA=.06, CFI=.94, GFI=.95, SRMR=.04; eşin baş etmesine dair algı için $X^2/sd=4.50$, RMSEA=.06, CFI=.95, GFI=.94, SRMR=.04; ortak baş etmeye dair algı için $X^2/sd=1.10$, RMSEA=.01, CFI=1, GFI=.99, SRMR=.01) üç boyutun da kabul edilebilir uyum düzeyine sahip olduklarını göstermiştir. Envanterin güvenilirliğini belirlemek için yapılan iç tutarlılık analizinde Cronbach alpha değerleri alt boyutlar bazında .63 ile .87 arasında, yarı test değerleri ise .63 ile .85 arasında değişmektedir. Yapılan geçerlik güvenilirlik analizi sonuçları envanterin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabilceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Stresle çift olarak baş etme, stresle baş etme, geçerlik, güvenilirlik

¹Bu çalışma, Prof. Dr. Turan AKBAŞ danışmanlığında İdil Eren KURT'un doktora tezinin bir bölümünden üretilmiştir ve 4-5 Mayıs, 2018 tarihinde Adana'da düzenlenen II. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Adaptation of Dyadic Coping Inventory Into Turkish

*

Abstract

The aim of this study is the adaptation of Dyadic Coping Inventory developed by Bodenmann (2008). This study was carried out with the data collected from 720 married people who have children, work in private institutions and state institutions in Adana city. In the context of adaptation, the translation studies were completed and the validity and reliability of the Turkish version of the inventory were examined. In order to determine the validity of the inventory confirmatory factor analysis was performed, results (for the perception of self dyadic coping $\chi^2/sd=3.76$, RMSEA = .06, CFI = .94, GFI = .95, SRMR = .04; for the perception of the partner's dyadic coping $\chi^2/sd=4.50$, RMSEA = .06, CFI = .95, GFI = .94, SRMR = .04, for the perception of common dyadic coping $\chi^2/sd= 1.10$, RMSEA = .01, CFI = 1, GFI = .99, SRMR = .01) have shown that they have acceptable level of fit for three dimensions. In order to determine the reliability of the inventory, The Cronbach alpha values of the inventory vary between .63 and .87 and semi test values for .63 to .85. The validity and reliability analysis results show that the inventory can be used as a valid and reliable measurement tool.

Key Words: *Dyadic coping with stres, coping with stres, validity, reliability.*

Giriş

Stres, bir olay ya da durumdan ziyade, bireyin, o olay ya da durumla ilgili öznel değerlendirmesinden kaynaklanmaktadır. Birey-çevre etkileşiminde kişinin mevcut kaynakları aşıldığında ve kişi, iyilik halinin tehlikede olduğunu hissettiğinde ortaya çıkar. Bu nedenle stres hem bilişsel değerlendirmelerden hem de baş etmede yardımcı olan kaynaklardan etkilenir (Folkman, Lazarus, Gruen ve DeLongis, 1986).

Stresle ilgili alanyazında Lazarus'un stres ve baş etmeyle ilgili etkileşimsel yaklaşımı en çok kabul gören ve uygulanan yaklaşım olduğu görülmektedir (Barbarin, Hughes ve Chesler, 1985; Bodenmann, 2005; Coyne ve Smith, 1991; O'Brien ve DeLongis, 1990; Revenson, 1994). Lazarus'u temel alan yaklaşımlar içinde iki farklı bakış açısı yer almaktadır. İlk bakış açısı her bir eşin bireysel baş etme yöntemlerine odaklanır. Uzun yıllar boyunca stresle ve stresle baş etme ile ilgili yapılan çalışmalar çoğunlukla bireysel düzeyde incelenmiştir. İkinci bakış açısı olan Etkileşimsel Yaklaşım'a göre ise, baş etme ikili bir olgudur. Sistemik Kuram, çift ilişkisini iki kişilik bir sistem olarak ele alır, buna göre eşlerin birbirleri üzerinde etkisi bulunmaktadır. Bu sistemi tam anlamıyla anlamak için her iki eş de dikkate alınmalıdır. Eşlerin bireysel olarak algıladıkları stres, diğer eşe ve /veya diğer aile üyelerine de yansır.

1960,1970'li yıllarda araştırmacılar stresle baş etme ile ilgili çalışmaya başladıklarında 'baş etme' bireysel bir kavram olarak ele alınmaktaydı. 1990'lı yıllardan bu yana ise araştırmacılar sosyal bağlamın önemini ve stresli durumlarla baş etmede bireyin hayatındaki önemli kişilerin etkisini vurgulamaya başlamışlardır (Coyne ve Racioppo, 2000; Bodenmann, 2005; Ledermann, Bodenmann, Gagliardi, Charvoz, Verardi, Rossier, Bertoni ve Lafrate, 2010). Sistemik-Etkileşimsel Model eşlerden birinin yaşadığı stresi yansıttığı (sözel ya da sözel olmayan şekilde) diğer eşin de stres belirtilerini dikkate alarak farklı baş etme tepkileri ile karşılık verdiği bir bakış açısını ifade etmektedir. Stres kaynağına bağlı olarak, çift ilişkisindeki dengeyi oluşturmak ya da sürdürmek amacıyla iki eşin de stresle baş etme kaynakları harekete geçer. Çünkü eşlerden birinin iyilik hali ve tatmininin, diğer eşin iyilik hali ve tatminine yüksek oranda bağlı olduğu varsayılmaktadır. Bundan dolayı iki eşin de birbirine stresle baş etmede

yardım etme konusunda motivasyonları olmalıdır (Bodenmann, 1997). Bu nedenle Sistemik Etkileşimsel Model her bir eşin baş etme çabalarını bir diğerininine bağlı olarak göz önüne alır. Dolayısıyla bir eşin stresle baş etmesi ne bir diğer eşten, ne de sonuçtan bağımsız olmadığı söylenebilir.

Stresle çift olarak baş etme bireyin sosyal çevresindeki yönleri birleştirmektedir. Bunun yanında kavram olarak sosyal destek ve stresle çift olarak baş etmeyi birbirinden ayırt etmek önemlidir. Eşten alınan sosyal destek, arkadaşlar ve akrabalarından alınan sosyal destekten farklıdır. Birçok çalışma göstermektedir ki eşten alınan destek kişinin yaşamındaki en önemli destek kaynağıdır ve evlilik kalitesinin yordayıcılarından biridir (Çağ ve Yıldırım, 2013; Evans, Steel, Watkins ve DiLillo, 2014; Kabasakal ve Soyulu, 2016; Kurdek, 2005; Lawrence, Bunde, Barry, Brock, Suulivan, Parsch ve Adams, 2008). Ayrıca stresle çift olarak baş etme bir özveri davranışı değildir; eşlerden ikisi de diğerinin tatmin ve iyiliğini garanti etmeyi hedefler ki bu da kendi tatmin ve iyiliğini garantileyecektir. Bir eş diğer eşin stresini azaltabiliyorsa, stresin ilişki üzerindeki olumsuz etkileri azalır ve olumlu sonuçlar artar (Bodenmann, 2005).

Stresle çift olarak baş etme tüm bu nedenlerden dolayı yakın ilişkilerle ilgili yapılan çalışmalarda oldukça önemle üzerinde durulması gereken bir kavramdır. Alan yazın incelendiğinde bu kavramın yurt içinde yakın zamanda çalışılmaya başlandığı görülmektedir. Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri Tomar (2014) tarafından doktora tez çalışmasında uyarlanmış, fakat yayınlanmamış, daha sonra Aydoğan (2014) tarafından yapılan doktora tez çalışmasında kullanılmıştır (Akt. Aydoğan ve Özbay, 2015). Bunun dışında yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yurt dışında ise bu kavramla ilgili yapılan çok sayıda çalışma olduğu görülmektedir (Bodenmann, Ledermann ve Bradbury, 2007; Bodenmann, Meuwly, Bradbury, Gmelch ve Ledermann, 2010; Breitenstein, Mileki Nussbeck, Davila ve Bodenmann, 2017; Herzberg, 2013; Hillpert, Bodenmann, Nussbeck ve Bradbury, 2013; Karademas ve Youssi, 2017; Landis, Peter-Wight, Martin ve Bodenmann, 2013; Landis, Bodenmann, Bradbury, Brandstätter, Peter-Wight, Backes ve Nussbeck, 2014; Ledermann, Bodenmann, Rudaz ve Bradbury, 2010; Rusu, Hilpert, Beach, Turliuc ve Bodenmann, 2015; Zeidner, Kloda ve Mathews, 2013). Buna rağmen Bodenmann (2005) var olan çalışmaların yetersiz olduğunu, artırılması gerektiğini ifade etmektedir. Bu nedenlerden dolayı yurt içinde stresle çift olarak baş etme ile ilgili

yapılacak çalışmalar için bir ölçme aracına ihtiyaç duyulduğu ifade edilebilir. Bu ihtiyacın karşılanması amacıyla bu çalışmanın amacı Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri'nin Türkçe'ye uyarlanmasıdır. Bu bağlamda uyarlanan ölçme aracının, stresle çift olarak baş etme kavramı ile ilgili ileride yapılacak araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Adana'daki özel kuruluş ve devlet kurumlarında çalışan 720 evli ve çocuk sahibi birey oluşturmaktadır. Çalışma grubuna dâhil edilen bireyler 405 (%59) kadın ve 315 (%41) erkekten oluşmaktadır. Bireylerin 280 (%38)'i 1-5 yıldır evli, 190 (%26)'sı 6-10 yıldır evli, 200 (27)'si 11-20 yıldır evli, 50 (%7)'si ise 21-30 yıldır evlidir. Katılımcıların 420 (%58)'inin bir çocuğu, 250 (%34)'ünün iki çocuğu, 50 (%7)'sinin üç ve üstü sayıda çocuğu vardır. Çocukların yaşları (birden fazla çocuk sahibi olanlar için en küçük çocuğun yaşı) 3 ile 15 arasında değişmektedir. Çalışma grubundaki bireylere ölçme araçlarının Türkçe formlarının uygulanmış, eksik ya da hatalı dolduran kişilerin formları veri setinden çıkarılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri (SÇOBE) : Envanter, Bodenmann (2008) tarafından stresle çift olarak baş etme ve romantik ilişkilerde stres iletişimini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Envanterin İngilizce Formu 37 maddeden oluşmaktadır. Maddeler 1 (hiçbir zaman), 2 (nadiren), 3 (bazen), 4(sık sık), 5 (her zaman) olarak Likert tipi derecelendirilmektedir. On iki alt boyutu vardır. Bunlar bireyin stres iletişimi, eşin stres iletişimi, birey destekleyici baş etme, eş destekleyici baş etme, birey fedakârca baş etme, eş fedakârca baş etme, birey olumsuz baş etme, eş olumsuz baş etme, ortak baş etmedir. Destekleyici baş etme duygu odaklı ve problem odaklı olarak, benzer şekilde ortak baş etme de duygu odaklı ve problem odaklı olarak ikiye ayrılabilir. Envanterden kişinin kendi stresle çift olarak baş etme davranışlarına dair algısına, kişinin eşinin stresle çift

olarak baş etme davranışlarına dair kendi algısına ve eşi ile birlikte stres algıladıklarında ortak baş etme davranışlarına ilişkin üç ayrı toplam puan elde edilebildiği gibi alt ölçekler de ayrı ayrı puanlanabilir. Envanterin iç tutarlılık katsayıları (Croanbach alfa), toplam puanda, kadınlar için .92, erkekler için .93'tür. Kişinin kendi stresle çift olarak baş etme davranışlarına dair algısına ilişkin dış geçerlik puanları .82 ile .84 arasında, kişinin partnerinin stresle çift olarak baş etme davranışlarına dair algısına ilişkin dış geçerlik puanları ise .86 ile .88 arasındadır.

Anne-Baba Stres Ölçeği: Özmen ve Özmen (2012) tarafından geliştirilen ölçek anne babaların günlük yaşamda çocukları ile ilişkilerinde yaşadıkları stresi ölçmeye yöneliktir. 16 maddelik ve tek boyutlu olan ölçekte maddeler 1 ile 4 arasında derecelendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 16, en yüksek puan ise 64'tür. Açımlayıcı Faktör Analizi sonucunda 16 maddelik tek bir faktöre ulaşılmış ve faktör yüklerinin .41 ile .66 arasında değiştiği gözlemlenmiştir. Maddelerin ortak varyans değerleri incelendiğinde .17 ile .43 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçek toplam varyansın %32.20'sini açıklamaktadır. Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçlarına göre elde edilen uyum katsayıları ölçeğin yeterli uyum gösterdiğini ifade etmektedir. Güvenilirlik analizlerinde Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .85, Spearman Brown yarı test güvenilirlik katsayısı ise .82 olarak bulunmuştur.

Anne-Baba Stres Ölçeği'nin araştırma kapsamında madde bazında yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçları uyum katsayıları açısından kabul edilebilir sonuçlar üretmemiştir ($\chi^2/sd=9.62$, RMSEA=.10, CFI=.83, GFI=.83, SRMR=.07). Modifikasyon önerileri incelendikten ve madde faktör yükleri incelendikten sonra faktör yükleri .60 civarı olan maddeler tek tek elenmiştir. Eleme sırasında bazı maddelerin diğer maddeler elendikten sonra faktör yüklerinin düştüğü ve bunların modelin uyum katsayılarını önemli derecede olumsuz etkilediği gözlemlenmiştir. Yedi maddenin (1,2,3,4,5,6,10) elenmesinden sonra sonrası elde edilen doğrulayıcı faktör analizi sonuçları sonuçları incelendiğinde χ^2/sd (4.52) ve RMSEA (.06) değerlerinin kabul edilebilir uyum gösterdiği; CFI (.97), GFI (.97) ve SRMR (.03) değerlerinin iyi uyum gösterdiği görülmektedir. Bu değerler ölçme modelinin genel uyum katsayılarının yeterli olduğunu göstermektedir.

Ayrıca Cronbach Alfa katsayısı .88, Spearman Brown yarı test güvenilirlik katsayısı ise .84 hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Ölçeğin uyarlama sürecinde öncelikle gerekli izinler alınmış ve sonrasında çeviri çalışması tamamlandıktan sonra ölçek uygulanmıştır. Veri dağılımının normalliğinin test edilmesi için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Geçerlik çalışması kapsamında ölçme aracının faktör yapısının orijinal yapıya uyup uymadığını belirlemek için doğrulayıcı faktör analizinden (DFA) ve ölçüt bağıntılı geçerlikten faydalanılmıştır. Güvenirlik çalışması kapsamında ise alt boyutlar bazında Cronbach Alfa ve yarı test değerleri incelenmiştir.

Bulgular

Çeviri Çalışmaları : SÇBE'nin İngilizce formu Türkçe'ye araştırmacı ve iyi derecede İngilizce bilen bir uzman tarafından çevrilmiştir. Bu çeviriler Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanında akademisyen olarak çalışan ve ileri düzeyde İngilizce bilen bir akademisyen ile değerlendirilmiştir. Öneriler doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılmış sonrasında Türkçe Form, İngiliz Dili Eğitimi alanında uzman olan iki akademisyen ve bir İngilizce öğretmeni tarafından yeniden İngilizce'ye çevrilmiştir. Elde edilen çeviriler araştırmacı ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanında uzman olan ve iyi derecede İngilizce bilen bir başka akademisyen ile karşılaştırılıp, envanterin Türkçe Formu çevirisine son hali verilmiştir. Türkçe Form, bir Edebiyat öğretmeni tarafından dilbilgisi, imla, noktalama işaretleri vb. açılardan gözden geçirilmiştir. Daha sonra 10 kadın, 10 erkek olmak üzere 20 evli bireye envanter uygulanmış; yanıtlamaları, anlaşılıp anlaşılmadığı ile ilgili geribildirimlerde ve önerilerde bulunmaları istenmiştir. Öneriler dikkate alınmış; yapılan değerlendirmede formun anlaşıldığı saptanmıştır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (Yapı Geçerliği): Bu envanterde gözlenebilen tüm değişkenlerin birbiriyle bağlantısız faktörler altında toplandığı birinci düzey çok faktörlü model incelenmiştir. DFA'nın

değerlendirilmesinde modelin o veri seti için ne kadar uyumlu olduğunu belirlemek için çeşitli uyum katsayılarından yararlanılır. Tabachnick ve Fidell (2001)'e göre CFI (Karşılaştırmalı uyum indeksi) ve RMSEA (Kestirim hatalarının kareler ortalamasının karekökü) en sık kullanılan uyum katsayılarıdır. Hu ve Bentler (1999) ise SRMR (Standartlaştırılmış artık kareler ortalamasının karekökü), GFI (Uyum iyiliği indeksi) ve karşılaştırmalı uyum değerlerinin (CFI vb.) rapor edilmesini önermektedir. Bu değerlerin yanında başka bazı değerler bulunmakla beraber hangi değerlerin göz önünde bulundurulacağı araştırmacı tercih eder. Uyum katsayılarının temeli olan ölçüt χ^2 (ki-kare) istatistiği ise tüm çalışmalarda rapor edilmektedir. Bu çalışmada da χ^2/sd , RMSEA, CFI, GFI ve SRMR değerleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu çalışmada kullanılan uyum katsayıları ve bu değerlerin kabul edilebilir sınırları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Uyum katsayıları (Ullman, 2007; Kline, 2005; Byrne, 2010; Bayram, 2013; Çelik ve Yılmaz, 2013)

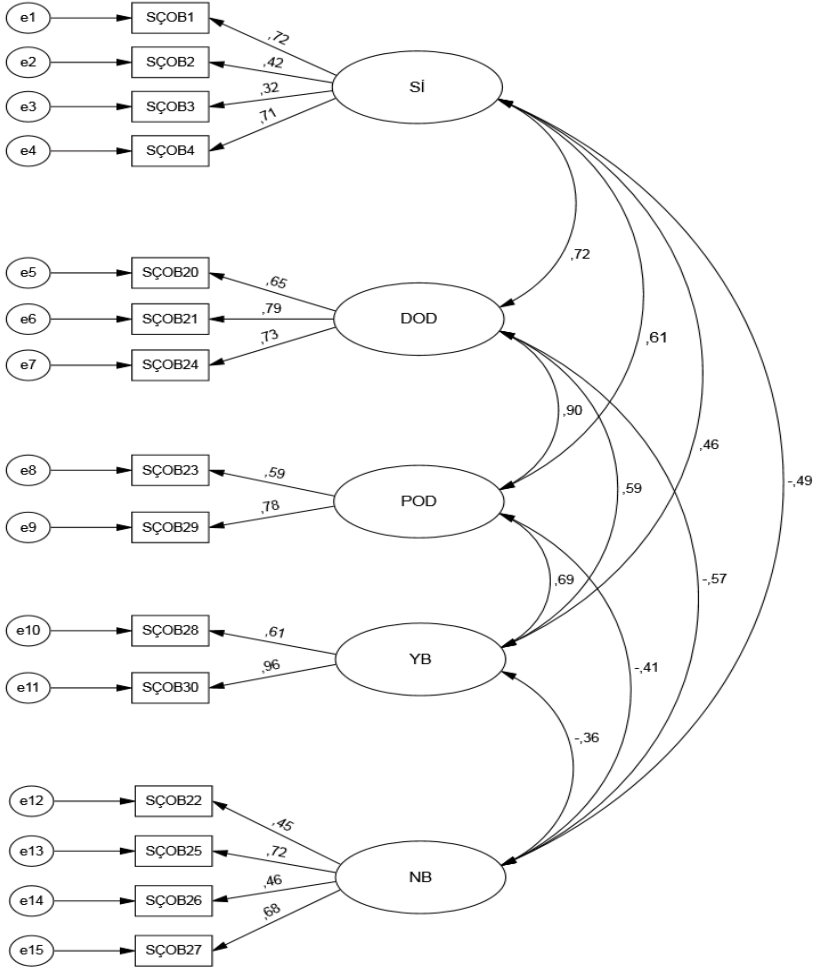
Uyum Ölçütü	İyi Uyum	Kabul edilebilir uyum
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2.5$	$2.5 < \chi^2/sd \leq 5$
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 < RMSEA \leq .08$
CFI	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$0.90 \leq CFI < .95$
GFI	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.85 \leq GFI < .95$
SRMR	$0 \leq SRMR \leq .05$	$.05 < SRMR \leq .08$

Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri yapı geçerliğini sınamak amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizine ait uyum değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri'nin faktör yapısı için uyum katsayıları

	χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA (%90 GA)	CFI	GFI	SRMR
Kendine dair algı	301.03	80	3.76	.06	.94	.95	.04
Eş'e dair algı	360.00	80	4.50	.06	.95	.94	.04
Ortak	4.42	4	1.10	.01	1	.99	.01

Ayrıca boyutlara ait elde edilen yol katsayıları da Şekil 1, Şekil 2 ve Şekil 3'te verilmiştir.

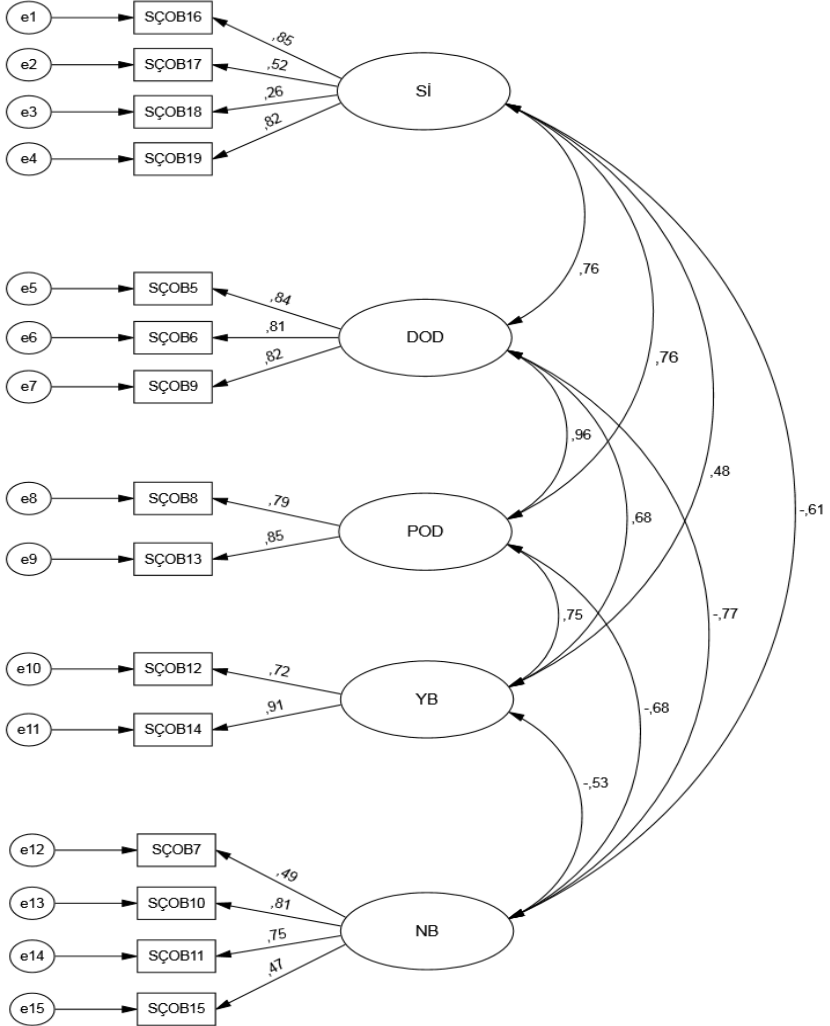


$\chi^2= 301,030$ $sd= 80$ $p= ,000$ $\chi^2/sd= 3,763$ $CFI= ,938$ $GFI= ,953$ $RMSEA= ,058$ ($,051 - ,065$)

Şekil 1. Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri Kendine Dair Algı Boyutu doğrulayıcı faktör analizi standartlaştırılmış yol katsayıları

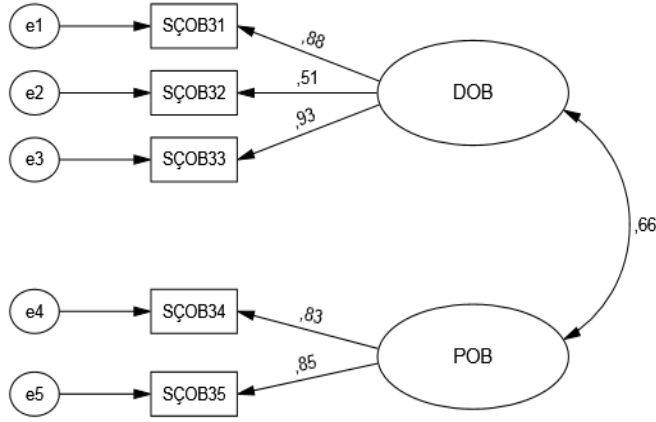
Elde edilen değerler incelendiğinde χ^2/sd (3.76; 4.50; 1.10) değerlerinin birey ve eş boyutu için kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu, ortak boyut içinse iyi uyum değerleri gösterdiği görülmektedir. Örneklem büyüklüğünden etkilenen serbestlik derecesi bu çalışmada olduğu gibi geniş örneklem söz konusu olduğunda büyüme ve uyumun

değerlendirilmesinde sorunlar çıkabilmektedir. Diğer uyum katsayıları incelendiğinde ise RMSEA (.06; .06; .01) , CFI (.94; .95; 1), GFI (.95; .94; .99) ve SRMR'nin (.04, .04, .01) üç model için de kabul edilebilir uyum düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Analizde elde edilen bu değerler aracın model uyumunun yeterli olduğunu ve kullanılabileceğini göstermektedir.



$\chi^2 = 359,999$ $sd = 80$ $p = ,000$ $\chi^2/sd = 4,500$ $CFI = ,953$ $GFI = ,944$ $RMSEA = ,066$ ($,059 - ,072$)

Şekil 2. Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri Eş'e Dair Algı Boyutu doğrulayıcı faktör analizi standartlaştırılmış yol katsayıları



$\chi^2= 4,421$ $sd= 4$ $p= ,352$ $\chi^2/sd= 1,105$ $CFI= 1,000$ $GFI= ,998$ $RMSEA= ,011$ ($,000 - ,055$)

Şekil 3. Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri Ortak Boyut doğrulayıcı faktör analizi standartlatılmış yol katsayıları

Ölçüt Bağıntılı Geçerlik: Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri'nin ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmasında Anne Baba Stres Ölçeği kullanılmıştır. Ölçüt bağıntılı geçerliği belirlemek için yapılan korelasyon analizinde Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri ve Anne Baba Stres Ölçeği arasında negatif yönde anlamlı ($r=-.25$, $p<.005$) ilişki bulunmuştur.

Güvenirlilik Çalışması: Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri'nin Türkçe Formunda güvenilirlik çalışması kapsamında yapılan iç tutarlılık analizinde Cronbach alpha değerleri alt boyutlar bazında şu şekildedir: Kendine dair algı için: Stres İletişimi .64, Duygu Odaklı Destekleme .77, Problem Odaklı Destekleme.64, Yetkilendiren Baş Etme .72, Negatif Baş Etme .63; Eş'e dair algı için: Stres İletişimi .72, Duygu Odaklı Destekleme .87, Problem Odaklı Destekleme .82, Yetkilendiren Baş Etme .80, Negatif Baş

Etme .72; Ortak baş etme için: Duygu Odaklı Ortak Baş Etme .80, Problem Odaklı Ortak Baş Etme .82.

Yarı test değerleri ise alt boyutlar bazında şöyledir: Kendine dair algı için: Stres İletişimi .64, Duygu Odaklı Destekleme .73, Problem Odaklı Destekleme .64, Yetkilendiren Baş Etme .72, Negatif Baş Etme .63; Eş'e dair algı için: Stres İletişimi .76, Duygu Odaklı Destekleme .83, Problem Odaklı Destekleme .82, Yetkilendiren Baş Etme .80, Negatif Baş Etme .73; Ortak baş etme için: Duygu Odaklı Ortak Baş Etme .85, Problem Odaklı Ortak Baş Etme .82'dir. Alt ölçekleri için hesaplanan iç tutarlık katsayıları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 3. Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri'nin bu araştırma kapsamında yapılan güvenilirlik analizi

		Cronbach alpha	Yarı test
Kendine dair algı	Stres İletişimi	.64	.64
	Duygu Odaklı Destekleme	.77	.73
	Problem Odaklı Destekleme	.64	.64
	Yetkilendiren Baş Etme	.72	.72
	Negatif Baş Etme	.63	.63
Eş'e dair algı	Stres İletişimi	.72	.76
	Duygu Odaklı Destekleme	.87	.83
	Problem Odaklı Destekleme	.82	.82
	Yetkilendiren Baş Etme	.80	.80
	Negatif Baş Etme	.72	.73
Ortak	Duygu Odaklı Ortak Baş Etme	.80	.85
	Problem Odaklı Ortak Baş Etme	.82	.82

Özdamar (1999)'a göre .40 ile .60 arasında olan Cronbach alpha değeri ölçme aracının düşük güvenilir, .60 ile .80 arası güvenilir, .80 ile 1.00 arası ise yüksek güvenilir sonuçlar verdiğini göstermektedir. Buna göre hem Cronbach Alpha hem de yarı test güvenilirlik sonuçları ölçümlerin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın amacı Bodenmann (2008) tarafından geliştirilen Stresle Çift Olarak Baş Etme Envanteri'nin Türkçe'ye uyarlanması ve Türkçe

formunun geçerlik güvenilirliğinin incelenmesidir. Alan yazın incelendiğinde SÇÖBE'nin farklı dillerde yapılan uyarlama ve geçerlik-güvenilirlik çalışmaları olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmaların bazıları çiftlerle bazılarıysa bu çalışmada olduğu gibi bireylerle gerçekleştirilmiştir. Lederman, Bodenmann, Gagliardi, Charvoz, Verardi, Rossier, Bertoni ve Iafrate (2010) tarafından farklı dillerde konuşan katılımcılara yönelik İsviçre'de yapılan çalışmada 216 Almanca, 378 İtalyanca ve 198 Fransızca konuşan katılımcıya SÇÖBE'nin orijinal Almanca formu, İtalyanca ve Fransızca formu uygulanmış; İtalyanca ve Fransızca versiyonlarından ikişer madde çıkartıldıktan sonra, her üç grupta da temel bileşen analizi kullanılarak ölçüm tekrarlanmıştır. Sonuçlar Fransız gruptaki negatif baş etmeye dair düşük güvenilirlik sonuçları hariç orijinal ölçümlerle uyumlu görünmektedir. Doğrulayıcı faktör analizleri fedakarca baş etme ve baş etmenin geliştirilmesi için ek destek sağlamıştır. Ölçekler arasındaki korelasyonlar, birkaç istisna dışında, üç dil grubunun hepsinde benzerdir.

Levesque, Lafontaine, Caron ve Fitzpatrick (2014) tarafından yapılan çalışmada SÇÖBE'nin İngilizce formunun onaylanması amaçlanmış, envanter 709 heteroseksüel üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları envanterin 5/2 faktörlü yapısını doğrulamaktadır. Her ne kadar stres iletişimi, destekleyici baş etme ve ortak baş etme faktörlerinden bazı maddeler çıkarılmak zorunda kalınsa da geriye kalan maddeler hala Bodenmann'ın sistemik etkileşimsel modelini temsil etmektedir.

Randall, Hilpert, Jimenez-Arista, Walsh ve Bodenmann tarafından 2015 yılında yapılan çalışmanın amacı SÇÖBE'nin ABD'de kullanımını incelemektir. Araştırmada romantik ilişki içinde bulunan 938 kişiden oluşan bir örneklem kullanılmış, faktör yapısı ve psikometrik özellikler analiz ederek SÇÖBE'nin İngilizce versiyonunun kullanılabilirliği doğrulanmış, sonuçlar envanterin teorik orijinal faktör yapısı ile uyumluluk göstermiştir.

Xu, Hilpert, Randal, Li ve Bodenmann (2016) tarafından SÇÖBE'nin Çinli çiftler üzerindeki geçerliğini inceleyen çalışmada farklı kültürler arası karşılaştırma da yapılarak Çin, İsviçre ve ABD'de çiftlerden veri toplanmıştır. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçları 5/2 faktörlü bir yapı ortaya çıkarmıştır. Elde edilen sonuçlara göre ortaya çıkan faktör yapısı, batı davranışlarının ötesindeki stresle çift olarak baş etme davranışlarının

teorik olarak kavramsallaştırılmasını desteklemektedir (Bodenmann, 2005).

Yapılan araştırmalar değerlendirildiğinde bu çalışmada elde edilen faktör yapısının ölçeğin orjinalini ve alan yazındaki diğer çalışmaları desteklediği gürılmektedir. Bu bağlamda envanterin çift ilişkisi ve evlilik ilişkisi konularında yapılan araştırmalarda alana katkı sağlayacağı dűřünülmektedir. İleride yapılacak çalışmalara öneri olarak stresle çift olarak bař etme özellikle çift ve aile danışmanlığı alanında çalışan araştırmacılar ve uygulamacılar için önemli bir kavramdır. Bu kavrama hak ettiği önemin verilmesi alana katkı sağlayacaktır. Ayrıca stresle çift olarak bař etmenin alt boyutları ile ilgili alan yazında ulaşılan çalışmalar oldukça azdır, alt boyutların da kullanıldığı yeni çalışmaların yapılması bu araştırmanın sonuçlarını destekleyecektir. Çiftler ile yapılacak araştırmaların bu araştırma ile karşılaştırılması da envanterin Türkçe formunun geçerlik güvenirliğine katkısı olacaktır.

EXTENDED ABSTRACT

**Adaptation Of Dyadic Coping Inventory Into
Turkish**

*

İdil Eren Kurt

Çukurova University

Stress is caused by an individual's subjective evaluation of an event or situation rather than by the event or situation itself. Stress occurs when an individual's resources for individual-environment interaction are passed and when there is sense of danger in well-being situation. Therefore, stress is affected by sources that help cognitive evaluation and coping (Folkman, Lazarus, Gruen and DeLongis, 1986).

When researchers began to study coping in the 1960s and 1970s, "coping" was an individual concept. Later, researchers started to emphasise the importance of social context and the effect of important individuals in coping with stressful situations (Ledermann, Bodenmann, Gagliardi, Charvoz, Verardi, Rossier, Bertoni and Lafrate, 2010). Systemic-Transactional Model expresses a perspective of different coping reactions by considering stress indicators of the other spouse when one of the spouses reflects stress. Depending on the source of stress, dyadic coping resources of both spouses are activated to sustain or create dyadic balance. Because it is assumed that the well-being and satisfaction of one spouse highly depends on the well-being and satisfaction of the other, both spouses should have the motivation to help each other cope with stress (Bodenmann, 1997). Therefore, this model considers the coping mechanisms of each spouse under the coping mechanisms of the other one. Coping of a spouse is not independent of the other spouse's results. Additionally, dyadic coping is not a self-sacrificing behaviour; both spouses aim to guarantee the satisfaction and well-being of the other, however, this will not guarantee self-satisfaction and self-wellbeing. If one spouse can decrease the other's stress, the negative effects of stress on a relationship will decrease and positive results will increase (Bodenmann, 2005).

For all these reasons, dyadic coping is a concept that needs to be emphasised in studies on relationships. When literature is reviewed, it can be seen that this topic is analysed in local studies in recent years and there are various studies in this field. However, Bodenmann (2005) expressed that these existing studies are insufficient and the number of these studies should be increased. Therefore, it could be stated that there is a need for measurement tools to use in studies on domestic dyadic coping. To meet this need, the purpose of this study is to adapt the Dyadic Coping Inventory to Turkish language. In this sense, it is believed that adapted measurement tools will enable future studies on dyadic coping.

This study is conducted on data collected from 720 married couples with children who work in private and public institutions in Adana. Data are collected with Dyadic Coping Inventory (Bodenmann, 2008) and Parental Stress Scale (Özmen and Özmen, 2012).

Confirmatory factor analysis is used for confirming previously determined structures. When analysis results are evaluated, χ^2/sd , RMSEA, CFI, GFI and SRMR values are considered. Obtained data for self-coping perception is $\chi^2/sd=3.76$, RMSEA=.06, CFI=.94, GFI=.95, SRMR=.04; spouse-coping perception is $\chi^2/sd=4.50$, RMSEA=.06, CFI=.95, GFI=.94, SRMR=.04; dyadic coping perception is $\chi^2/sd=4$, RMSEA=.01, CFI=1, GFI=.99, SRMR=.01. These values show that model concordance is sufficient and these data can be used.

To determine inventory validity, criterion-based validity is used, and the correlation between Parental Stress Scale (Özmen and Özmen (2012) is analysed to find the negative relationship ($r=-.25$, $p<.005$). Within the scope of the reliability study, Cronbach alpha values of the inventory ranges between .63 and .87 for all three dimensions under sub-dimensions and semi-test values range between .63 and .85. Both Cronbach alpha values and half-test reliability results show that these measurements are reliable.

The purpose of this study is to adapt Dyadic Coping Inventory developed by Bodenmann (2008) to the Turkish language and analyse the validity and reliability of this scale. To determine structure validity of this inventory, confirmatory factor analysis is conducted. Obtained coherence coefficient shows model-data coherence; results state that inventory meets a good fit with 5/2 factor structure as in the original form.

When other studies on the literature are analysed, it can be seen that the factor structure obtained in this study supports the original scale and other studies in the literature. Accordingly, it is believed that this inventory will contribute to studies in couple relationships and marriage. The recommendation for future studies is that dyadic coping is an important concept for researchers and practitioners in the couple and family consultancy field. Emphasising this concept will contribute to this field. Additionally, there are few literature studies on sub-dimensions of dyadic coping and new studies on these sub-dimensions can support the results of this study. Comparing studies on couples with this study will contribute to reliability and validity of the Turkish form of the inventory.

Kaynakça / References

- Aydoğan, D. ve Özbay, Y. (2015). Çiftlerde ilişkisel yılmazlık ve ilişkisel profesyonel yardım arama: İkili (dyadic) analiz. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 109-121.
- Barbarin, O. A., Hughes, D., ve Chesler, M. A. (1985). Stress, coping, and marital functioning among parents of children with cancer. *Journal of Marriage and the Family*, 47(2), 473-480.
- Bayram, N. (2013). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş AMOS uygulamaları (2. baskı)*. İstanbul: Ezgi Kitabevi.
- Bodenmann, G. (1997). Dyadic coping-a systematic-transactional view of stress and coping among couples: Theory and empirical findings. *European Review of Applied Psychology*, 47, 137-140.
- Bodenmann, G. (2005). Dyadic coping and its significance for marital functioning. In (T.Revenson, K. Kayser and G.Bodenmann Ed.), *Couples coping with stress: Emerging perspectives on dyadic coping* (p.33-50). Washington, DC: American Psychological Association.
- Bodenmann, G. (2008). Dyadic coping and the significance of this concept for prevention and therapy. *Zeitschrift für Gesundheitspsychologie*, 16(3), 108-111.
- Bodenmann, G., Ledermann, T. ve Bradbury, T. N. (2007). Stress, sex, and satisfaction in marriage. *Personal Relationships*, 14(4), 551-569.
- Bodenmann, G., Meuwly, N., Bradbury, T. N., Gmelch, S. ve Ledermann, T. (2010). Stress, anger, and verbal aggression in intimate relationships:

- Moderating effects of individual and dyadic coping. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(3), 408-424.
- Breitenstein, C. J., Milek, A., Nussbeck, F. W., Davila, J., ve Bodenmann, G. (2017). Stress, dyadic coping, and relationship satisfaction in late adolescent couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 35(5), 770-790.
- Byrne, B. (2010). *Structural Equation Modelling with AMOS: Basic concept, applications and programming*. New York: Routledge.
- Coyne, J. C. and Racioppo, M. W. (2000). Never the Twain shall meet? Closing the gap between coping research and clinical intervention research. *American psychologist*, 55(6), 655.
- Coyne, J. C. ve Smith, D. A. (1991). Couples coping with a myocardial infarction: a contextual perspective on wives' distress. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(3), 404.
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13-23.
- Çelik, E. H. ve Yılmaz, V. (2013). *LISREL 9.1 İle Yapısal Eşitlik Modellemesi, Temel kavramlar- uygulamalar-programlama (2. Baskı)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Evans, S. E., Steel, A. L., Watkins, L. E. ve DiLillo, D. (2014). Childhood exposure to family violence and adult trauma symptoms: The importance of social support from a spouse. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 6(5), 527.
- Folkman, S., Lazarus, R. S., Gruen, R. J. ve DeLongis, A. (1986). Appraisal, coping, health status, and psychological symptoms. *Journal of personality and social psychology*, 50(3), 571.
- Herzberg, P. Y. (2013). Coping in relationships: The interplay between individual and dyadic coping and their effects on relationship satisfaction. *Anxiety, Stress and Coping*, 26(2), 136-153.
- Hilpert, P., Bodenmann, G., Nussbeck, F. W. ve Bradbury, T. N. (2013). Predicting relationship satisfaction in distressed and non-distressed couples based on a stratified sample: a matter of conflict, positivity, or support?. *Family Science*, 4(1), 110-120.
- Hu, L. T. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.

- Kabasakal, Z., ve Soylu, Y. (2016). Evli bireylerin evlilik doyumunun cinsiyet ve eş desteğine göre incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 208-214.
- Karademas, E. C. ve Roussi, P. (2017). Financial strain, dyadic coping, relationship satisfaction, and psychological distress: A dyadic mediation study in Greek couples. *Stress and Health*, 33(5), 508-517.
- Kline, R.B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (2nd Edition). New York: The Guilford Press.
- Kurdek, L. A. (2005). Gender and marital satisfaction early in marriage: A growth curve approach. *Journal of Marriage and Family*, 67, 68-74.
- Kurt, İ. E., (2018). Stresle çift olarak baş etme envanterinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi. H. Akça, M. Erarslan, M. F. Sansar (Ed.), *II. Uluslararası multidisipliner çalışmaları kongresi bildiri özet kitapçığı* içinde (s. 141-142), Ankara: Gece Kitaplığı.
- Landis, M., Bodenmann, G., Bradbury, T. N., Brandstätter, V., Peter-Wight, M., Backes, S. ve Nussbeck, F. W. (2014). Commitment and dyadic coping in long-term relationships. *GeroPsych*, 27, 139-149.
- Landis, M., Peter-Wight, M., Martin, M. ve Bodenmann, G. (2013). Dyadic coping and marital satisfaction of older spouses in long-term marriage. *GeroPsych: The Journal of Gerontopsychology and Geriatric Psychiatry*, 26(1), 39-47.
- Lawrence, E., Bunde, M., Barry, R. A., Brock, R. L., Sullivan, K. T., Pasch, L. A. ve Adams, E. E. (2008). Partner support and marital satisfaction: Support amount, adequacy, provision, and solicitation. *Personal Relationships*, 15(4), 445-463.
- Ledermann, T., Bodenmann, G., Gagliardi, S., Charvoz, L., Verardi, S., Rosier, J., Iafate, R. (2010). Psychometrics of the Dyadic Coping Inventory in three language groups. *Swiss Journal of Psychology*.
- Ledermann, T., Bodenmann, G., Rudaz, M. ve Bradbury, T. N. (2010). Stress, communication, and marital quality in couples. *Family Relations*, 59(2), 195-206.
- Levesque, C., Lafontaine, M. F., Caron, A., ve Fitzpatrick, J. (2014). Validation of the English version of the Dyadic Coping Inventory. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 47(3), 215-225.
- O'Brien, T. B. ve DeLongis, A. (1997). Coping with chronic stress: An interpersonal perspective. (B. H. Gottlieb Ed.), *Coping with Chronic Stress* (pp. 161-190), New York: Plenum Press.

- Özmen, S. K. ve Özmen, A. (2012). Anne baba stres ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 41(196), 20-35.
- Randall, A. K., Hilpert, P., Jimenez-Arista, L. E., Walsh, K. J., ve Bodenmann, G. (2016). Dyadic coping in the US: Psychometric properties and validity for use of the English version of the Dyadic Coping Inventory. *Current Psychology*, 35(4), 570-582.
- Revenson, T. A. (1994). Social support and marital coping with chronic illness. *Annals of Behavioral Medicine*, 16(2), 122-130.
- Rusu, P. P., Hilpert, P., Beach, S. R., Turliuc, M. N. ve Bodenmann, G. (2015). Dyadic coping mediates the association of sanctification with marital satisfaction and well-being. *Journal of Family Psychology*, 29(6), 843-849.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics* (sixth ed.). Boston: Allyn and Bacon
- Ullman, J.B. (2007). Structural equation modeling. In Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2007). In *Using multivariate statistics* (p. 653-771). Boston: Allyn and Bacon.
- Xu, F., Hilpert, P., Randall, A. K., Li, Q. ve Bodenmann, G. (2016). Validation of the Dyadic Coping Inventory with Chinese couples: Factorial structure, measurement invariance, and construct validity. *Psychological assessment* 28(8), 127-140.
- Zeidner, M., Kloda, I. ve Matthews, G. (2013). Does dyadic coping mediate the relationship between emotional intelligence (EI) and marital quality?. *Journal of Family Psychology*, 27(5), 795-805.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Kurt, İ. E. ve Akbaş, T. (2019). Stresle çift olarak baş etme envanteri'nin Türkçe'ye uyarlanması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 636-655. DOI: 10.26466/opus. 547217